

maar tegelijkertijd concentreren alle oedipale krachten zich om hem. Freud zocht bevrijding van de taboes van het Judaïsme; hij doodt daartoe Mozes, de Mozes die ieder mens in zich draagt.

Het is een moord die hij als jood verricht – om zijn schuldgevoel te ontlasten doodde hij Mozes niet als jood, maar als Egyptenaar, als een vijand van zijn volk, waardoor hij een held der joden wordt. Hij voldoet aan de traditioneel messiaanse functie van schuld te delgen, dezelfde functie die hij ook aan Jezus toeschrijft.

Een kenmerk van het Messianisme is het doel om het volk uit de slavernij te voeren. Freud wilde de mens een grotere individuele vrijheid geven door hem van de tyrannie van het super ego te bevrijden. In de joodse traditie bestaan er twee concepties van de Messias: een militaire, die de vijand verslaan zal en een geestelijke, die in functie treedt na de verlossing. Er bestaan uitspraken, waarin Freud zich ook identificeert met de militaire Messias. „Ik heb het gevoel of ik al de passie van onze voorouders geërfd heb toen zij de tempel verdedigden”. Zijn messiaanse gevoelens komen ook naar voren in zijn verhouding tot de stad Rome. Overeenkomstig de joodse traditie zou Rome de stad zijn waar de Messias zich zou openbaren. Jarenlang heeft hij gewacht en gearzeld, vóór hij de reis ondernam. Talrijke dromen in „Traumdeutung” hebben Rome tot onderwerp. „Mijn verlangen naar Rome is diep neurotisch, het heeft connectie met mijn schooljongens-heldenverering van de Semiet Hannibal”. Hannibal symboliseerde voor hem de semitische held, die tegen de oude Romeinse cultuur vocht.

Tot slot nog enkele opmerkingen over analogieën in de duidingstechniek van het jodendom en de psychoanalyse:

Oorspronkelijk was het voorwerp van de klassieke kabbalistische interpretatie de Torah. In de kabbalistische gedachtengang vatte het idee post dat de Messias een Torah was. De heilige man in de Chassidistische groeperingen, de Zaddik, werd ook als een Torah beschouwd. Ieder woord, dat de Zaddik sprak, ieder gebaar dat hij maakte, werd op dezelfde nauwgezette wijze geïnterpreteerd als de Torah, ook op schijnbaar onbelangrijke handelingen werd de aandacht gericht. Zo vertelt Buber van een Chassidim die gevraagd werd wat hem het meest was opgevallen bij de Zaddik. „Hoe hij zijn schoenen aantrekt”, was het antwoord. Freud zette deze traditie in gesaeculeerde zin voort door niet de Zaddik als Torah te beschouwen, maar ieder mens als Torah, als geschrift, als brief.